

СУЧАСНІ ГРОШОВІ СИСТЕМИ

студ. Шевчун О.О,

доц. Зайцев О.В.

Грошова система — це форма організації грошового обігу, що історично склалась у країні й закріплена в національному законодавстві.

Грошовий обіг здійснюється в готівковій та безготівковій формах. Наявні гроші (готівка) — це банкноти, білети державної скарбниці й монети. Безготівкові гроші — це засоби на рахунках у банках, різноманітні вклади (депозити) у банках, депозитні сертифікати, державні цінні папери, а також грошові кошти, вкладені в акції інвестиційних фондів.

У розвитку грошової системи виділяють два етапи:

— коли загальний еквівалент безпосередньо перебував в обігу й виконував функції грошей;

— коли роль золота, як загального еквівалента знижується, воно перестає виконувати цю роль, і в обігу функціонують кредитно-паперові гроші [1].

До грошової системи належать:

1. Грошова одиниця країни (американський долар, англійський фунт стерлінгів та ін.) Нині у світі налічується близько 300 найменувань національних грошових одиниць.

2. Масштаб цін — вагова кількість валютного металу, прийнятого в країні за грошову одиницю.

3. Види державних грошових знаків (металевих або паперових), які мають законну силу, порядок їх випуску й обігу (випуск, вилучення та ін.)

4. Регламентація безготівкового обігу.

5. Порядок обміну національної валюти на іноземну (валютний паритет) і регульований державою валютний курс.

6. Державне регулювання грошового обігу.

Існують грошові системи двох типів:

1) металевого грошового обігу, за якого такий грошовий товар виконує всі функції грошей;

2) паперово-кредитного грошового обігу, в основі якого лежать кредитні гроші.

У другій половині XIX ст. утвердилась система золотого монометалізму, за якої лише золото є загальним еквівалентом. Виділяють чотири різновиди золотого монометалізму:

1) золотомонетний стандарт, якому були властиві: обіг золотих монет, виконання золотом усіх функцій грошей, вільне чеканення золотих монет із фіксованих вмістом, вільний обмін паперових грошей на золоті монети та ін.;

2) золотозлитковий стандарт, за яким банкноти розмінювались на золото лише при поданні суми, встановленої законом (в Англії — 1700 фунтів стерлінгів за злиток золота вагою 12 кг, у Франції — 215 тис. франків);

3) золотодевізний стандарт — банкноти обмінювались на іноземну валюту (девізи), яка в свою чергу, обмінювалась на золото. Ця форма була запроваджена у 30 країнах світу. У другому та третьому різновидах золотого монометалізму в обігу відсутні золоті монети, монетарне золото зосереджується в руках держави, а золото не виконує функцій засобу обігу і платежу;

4) золотодоларовий стандарт, за яким розмін банкнот на золото був скасований в усіх країнах, а обмін доларів на золото здійснювався лише для урядів та центральних банків країн — членів МВФ. У 1971 р. було припинено обмін доларів на золото [2].

На сьогодні існують такі основні види грошей: повноцінні (золоті або срібні монети); неповноцінні монети; паперові гроші (білети державної скарбниці); кредитні гроші (вексель, чек, банкнота) [3, с. 7-19].

Повноцінна обігова монета — назва повноцінних монет, обов'язкових до приймання у будь-якій кількості, вартість металу яких відповідає гарантованому державою номіналу.

Неповноцінні гроші — це такі, номінальна вартість який на співпадає з їх реальною вартістю. Від карбування неповноцінних монет держава отримує монетний доход, у розмірі різниці між номінальною та дійсною вартістю карбованих монет.

Паперові гроші — випускає держава, їх випуск не пов'язаний з потребами грошового обігу, ціль їх — покриття державних витрат.

Кредитні гроші — з'являються на основі функції грошей як засобу платежу, їх емісія повинна бути пов'язана з потребами товарного обігу[4].

Список використаної літератури:

1. Зайцев, О.В. Природа грошей в дослідженнях сучасних економістів / О.В. Зайцев, В.О. Коломієць // Економічні проблеми сталого розвитку : тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, 17-25 квітня 2007 р. — Суми : СумДУ, 2007. — Т.1. — С. 114-115.

2. Нужна, А.В. Особливості розвитку банківської системи в Україні / А.В. Нужна, О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні та 60-річчю СумДУ, 21-25 квітня 2008 р. - Суми: СумДУ, 2008. - Т.2. - С. 159-160.

3. Зайцев, О.В. Гроші та кредит : конспект лекцій для студ. спец. 6.030508 "Фінанси і кредит", 6.030504 "Економіка підприємства", 6.030507 "Маркетинг", 6.030601 "Менеджмент і адміністрування" усіх форм навчання / О.В. Зайцев, О.В. Галахова. - Суми : СумДУ, 2009. - 150 с.

4. Баранова, А.С. Проблеми забезпечення сталості грошової одиниці України / А.С. Баранова, О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні та 60-річчю СумДУ, 21-25 квітня 2008 р. - Суми: СумДУ, 2008. - Т.2. - С. 49-50.